

De NSB- burgemeester van Sneek

De NSB- burgemeester van Sneek

*Aspecten uit het leven van J.R.J.
Schut (1903-1957)*

Henk Tijssen

ISBN: 978 9403 7805 35

© 2026 Henk Tijssen

Alle rechten voorbehouden.

Inhoud

<i>Voorwoord</i>	11
<i>Inleiding</i>	13
<i>1. Jeugd en predikantschap</i>	15
<i>2. Schut als activist</i>	41
<i>3. Van dominee naar burgemeester</i>	68
<i>4. Arrestatie, veroordeling en zuivering</i>	84
<i>Dankwoord</i>	96
<i>Notenlijst</i>	97

Voorwoord

Dit boek is het derde deel in een serie over NSB-predikanten. Bij uitgeverij Omniboek verscheen in 2009 mijn eerste boek over de NSB-dominee dr. Wilhelm Boissevain van Leiden. Een aantal jaren later verscheen bij uitgeverij Aspekt *NSB-predikant* over ds. mr. Lodewijk Ekering van Amsterdam en nu verschijnt het boek over ds. drs. Jacob Schut van Sneek. Binnenkort zal ook de biografie over ds. Gerrit van Duyl, het vierde deel in de serie, verschijnen. Dit boek gaat over de vrijzinnig hervormde predikant en latere NSB-burgemeester van Sneek Jacob Schut (1903-1957).

Christendom en nationaalsocialisme lijkt een onmogelijke combinatie. Immers hoe kan kortweg gezegd de christelijke theologie van 'Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht' in overeenstemming gebracht worden met de nationaalsocialistische leer van de 'Übermensch'? Toch zijn er theologen en predikanten geweest die in meer of mindere mate een poging hebben gedaan. (1) Nogal eens met verstrekkende gevolgen; tot uitsluiting van het Joodse volk toe. (2) In Duitsland stonden ze bekend als de *Deutsche Christen*. In Nederland betrof het theologen en predikanten als de al genoemde Wilhelm Boissevain,

Lodewijk Ekering, Johan van Bart, Bart Dagevos, Emanuel Reeser, Jan van der Molen, Hendrik van der Vaart Smit en andere predikanten en godsdienst-
onderwijzers, behorende tot de Orde van getuigen van Christus. (3) Maar niet altijd waren de predikanten die de NSB steunden actief betrokken bij deze Orde, zoals bijvoorbeeld Gerrit van Duyl (1888-1952) en Jacob Schut over wie dit boek gaat. Beiden behoorden tot de vrijzinnige richting in de hervormde kerk. (4)

Dit boek is een bewerking (en deels aanvulling op) enkele artikelen die ik over Schut heb geschreven in *Fryslân, historisch tijdschrift* en *Kort Manifest*. Om een breder publiek te bereiken dan alleen genoemde tijdschriften is er tot uitgave overgegaan. Tenslotte heb ik geen literatuurlijst toegevoegd en ook geen index, omdat alle gebruikte boeken verantwoord zijn in de notenlijst.

Kampen, april 2026

Henk Tijssen